

nyhetsbrev

V borde lära av Labour

"Labour förlorade valet 2019 med det sämsta valresultatet sedan 1930-talet. Jeremy Corbyn fick avgå som partiledare, blev suspenderad och senare utkastad just på grund av hans oförmåga att hantera antisemitismen i partiet. Den nya ledaren, Keir Starmer, lovade nolltolerans och har systematiskt rensat ut antisemitismen ur Labour. Och nolltoleransen betyder verkligen noll tolerans. Inga bortförklaringar, ingen förståelse av rasism oavsett vilken det handlar om. Utan just noll acceptans. ... Vänsterpartiet borde lära sig av Labour innan det går lika långt som det gjorde i Storbritannien."

**Anders
Lindberg**

Aftonbladet 11/5
2025

Judiska erfarenheter av antisemitiska hatbrott "En damm har öppnats"

En ny rapport från Brå undersöker judiska församlingars och organisationers erfarenheter av antisemitiska hatbrott och hur hot och trakasserier påverkar medlemmar.

Brottsförebyggande rådet (Brå) har på uppdrag av regeringen undersökt antisemitiska hatbrott samt otrygghet och rädsla för sådana brott inom judiska verksamheter som församlingar, föreningar och skolor. Studien, som publicerades den 5 juni, bygger på intervjuer med 21 nyckelpersoner i verksamheterna.

Utsattheten varierar. Vissa verksamheter – i synnerhet församlingar – uppger att de löpande utsätts för hatbrott och antisemitism i form av hot, skadegörelse och annat. Ofta sker det i samband med judiska högtider och minnesdagar, händelser i Mellanöstern eller viktiga datum för radikalnationalistiska grupper. En del verksamheter drabbas sällan, och en förklaring som ges är att de saknar lokaler eller att de medvetet håller en låg profil.

Enligt studien sprids hat och hot ofta via mejl, telefon och sociala medier. Personer med offentliga roller, som ordföranden, löper större risk att utsättas, men alla verksamhetsmedlemmar som kan identifieras som judar riskerar att drabbas. Barn och unga beskrivs ofta som en särskilt utsatt grupp, i skolan, på fritiden och online. Ökad utsatthet bland judiska studenter och forskare på universitet lyfts också.

DE INTERVJUADE ANGER att antisemitism och hatbrott har olika avsändare och gärningsmän. Hot från jihadistiska miljöer och aktioner från radikalnationalistiska grupper framhålls, men även antijudiska uttryck i politiska miljöer från vänster till höger, från personer som uppfattats ha bakgrund i Mellanöstern eller som ses som "etniska svenskar".

Många uppfattar en normförskjutning i vad som är tillåtet att yttra om judar i media, vid demonstrationer och i samhället i stort. En genomgående upplevelse är att antisemitismen eskalerat efter Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober 2023 och kriget i Gaza, inte minst i sociala medier. Flera beskriver det som att "en damm har öppnats".

Utsatthet och rädsla sägs leda till att verksamheter självcensurerar eller helt tystnar. Ett framträdande tema i intervjuerna är psykisk ohälsa, ångest och stress bland verksamheternas anställda och medlemmar.

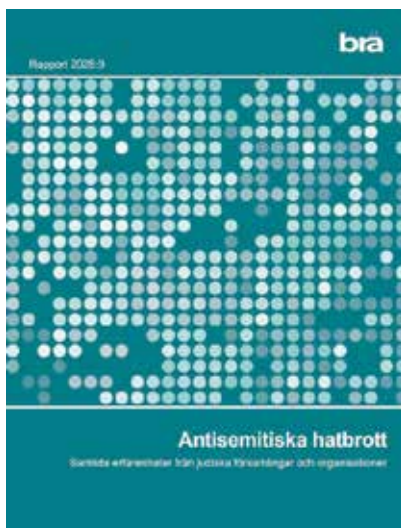
RÄDSLAN FÖR TERRORATTACKER

har också ökat. Vissa medlemmar undviker evenemang och

verksamheter har tvingats stärka sitt redan omfattande säkerhetsarbete, vilket kräver betydande resurser och påverkar öppenheten och tillgängligheten. Samtidigt upplever många intervjuade en starkt judisk gemenskap. Fler judar söker sig till församlingar för trygghet och samhörighet.

Många intervjupersoner menar att okunskapen om antisemitism är utbredd. Skolan och polisen är två aktörer som inte uppfattas agera tillräckligt mot antisemitism. Förtroendet för polisens hantering av hatbrott är låg, vilket påverkar benägenheten att anmäla, och det skydd polisen erbjuder judiska verksamheter sägs variera på olika platser i landet.

I studien lyfter Brå behovet av kunskapshöjande och förebyggande insatser i skolan så att personal ska kunna känna igen och bättre arbeta mot antisemitism. Man rekommenderar också en kontinuerlig satsning på utbildning i ämnet inom Polisen samt att myndigheten följer upp det skydd och stöd som erbjuds judiska verksamheter.

POLISEN BEHÖVER UPPGRADERA KUNSKAPERNA OM ANTISEMITISM

Hat och hot mot svenska judar har ökat kraftigt, efter Hamas attack på civila israeler den 7 oktober 2023 och det följande kriget i Gaza. Polis och åklagare saknar kunskaper i ämnet, och tar det inte fullt ut på allvar.

Det är slutsatser som dras i en ny rapport från Brå, Brottsförebyggande rådet, som bygger på kvalitativa intervjuer med ett tjugotal nyckelpersoner inom judiska organisationer i Sverige. Rapporten presenteras på annan plats i nyhetsbrevet.

Bilden stämmer med andra undersökningar som SKMA tidigare skrivit om, till exempel från Segerstedtinstitutet.

En viktigt uppgift i Brå-rapporten är att judiska organisationer oftare får hotfulla meddelanden som kopplas till kriget mellan Israel och Hamas i Gaza. Svenska judar ses som personligt ansvariga.

Inställningen är bisarr och djupt fördomsfull. Det hindrar inte att vissa människor som kritiserar Israels krig i Gaza uttrycker sådana uppfattningar.

MEST UTSATTA ÄR enligt Brå-rapporten personer i ledningen för judiska organisationer, eftersom de är kända och exponerade i media. Aron Verständig, ordförande i Judiska centralrådet, har en särställning, antagligen just därför att han är öppen mot medierna, och besvarar frågor tydligt och pedagogiskt.

Gång på gång förklarar han att hoten mot svenska judar kommer från många olika håll. Här finns högerextrema och vänsterradikala krafter, liksom islamister. Oförtrutet påpekar han också att den polariserade debatten och instrumentaliseringen av antisemitism är förkastlig.

Det är en skam att Aron Verständig får ta emot dödshot, trakasserier och lögnaktiga påståenden i strida strömmar, från höger och vänster. Det är känt att iranska agenter för ett par år sedan misstänktes planera att lönnmörda honom. En svensk forskare har däremot utmålade Verständig som "mördare", och har polisanmälts.

Under en propalestinsk demonstration på Odenplan utmålades Verständig som "livsfarlig". Talaren, en Sami Suliman, använde klassiska antisemitiska tropor om judisk allmakt, angrep "sionistiska medier" och varnade för de "tre Aron"; Aron Ver-

ständig, Vänsterpartiets tidigare partisekreterare Aron Etzler och högerdebattören Aron Flam. Trion utmålades som "supersionister med ett kraftigt spindelnät i allt och allting". Sulimans tal har polisanmälts.

HATSPRÅK I ALLMÄNHET är illa nog, men när hot riktas mot en enskild person så är det farligt. Vi har sett för många exempel på hot mot enskilda på senare tid, också mot journalister och forskare.

Sydsvenskans reporter Inas Hamdan har skrivit avslöjande om hur Hamas-trogna aktivister infiltrerar Palestinarörelsen i Mal-

mö. Femtio uppretade personer samlades utanför den 25-åriga Hamdans bostad och protesterade mot hennes rätt att alls utöva journalistik.

Mellanöstern-forskaren Anders Persson på Linnéuniversitetet i Växjö fick sitt kontor vandaliserat med blodbestänkta barnkläder och antisemitiskt klotter. Att Anders Persson forskar om konflikten i Gaza misstänkliggjordes: "Han har blod på sina händer".

Varje gång en enskild person utsätts för antisemitism eller rasism är det avgörande att arbetskamrater och chefer står upp för demokratiska principer och alla människors lika värde. Om händelsen utgör ett brott skall den polisanmälas.

I Brås rapport beskrivs förtroendet för polisen som lågt, när det handlar om antisemitiska hatbrott. Intervjupersonerna upplever att de inte blir trodda eller tagna på allvar, och att polisens kunskaper är för dåliga. Man litar inte på polisens förmåga att identifiera och utreda antisemitiska hatbrott. Detta är kritik att ta på allvar. Demokratin bygger inte minst på högt förtroende för polisen och rättsvårdande myndigheter.

SKMA har tidigare bistått rättsväsendet med utbildning om antisemitism. Det verkar som om kunskaperna behöver uppgredas, något som även justitieminister Gunnar Strömmer har påpekat. SKMA står gärna till hands med skräddarsydda utbildningar för polis och åklagare. Varmt välkomna.

Ulrika Knutson

Akademiker sprider hatretorik

Nätsajten Doku kunde nyligen visa hur ett antal akademiker vid svenska lärosäten sprider terrorstöd och antisemitism i debatten om Israel-Palestina. Mathan Shastin Ravid har tittat närmare på en av dessa.

I mars avslöjade nätsajten Doku att flera akademiker på universitet och högskolor spridit terrorstöd och antisemitism i sociala medier. Bland annat hyllningar av Hamas och Hizbollah, konspirationsteorier om att Israel självt låg bakom massakern den 7 oktober 2023 och antisemitiskt anstrukna myter om att dödade palestinier bestulits på sina organ.

En av personerna hade även kallat Judiska centralrådets ordförande Aron Verständig för "mördare". Det var sociologen Pär Engholm. Efter Dokus avslöjande polisanmälde Verständig denne för förtal. I ett uttalande fördömde SKMA:s ordförande Ulrika Knutson angreppet på Verständig som helt oacceptabelt.

En snabb genomgång av Engholms offentliga Facebookinlägg sedan hösten 2023 blottlägger ett mönster. Han framställer ofta Israel som en "nazistisk" stat utan existensberättigande som genomför en repris av Förintelsen i Gaza, "dagens Auschwitz". Han använder traditionell antisemitisk retorik och kollektiverande anklagelser, som i januari 2024 då han likställde Toran med *Mein Kampf* och skrev att "det utvalda folket har blivit nazister".

ENGHOLM HAR ÄVEN delat inlägg som beskriver den bild V-politikern Lorena

Pär Engholm sprider konspirationsteorier om att Israel låg bakom massakern på israeler den 7 oktober 2023.

Delgado Varas spred på X, om att Israel styr andra länder och att "de sionistiska judarna kontrollerar världen", som "mot-satsen till en antisemitisk trop" (10/4–25) och som "sanningen" om hur Israel "har makt över det politiska skeendet i världen" (4/5–25).

Han har påstått att Israel har "betydande kontroll över världen" (5/5–25) samt delat inlägg om "den sionistiska

maktapparatsens" enorma inflytande över västvärldens regeringar och hur Delgado Varas är ett offer för dess "politiska massmediaterror" (2/5–25). Engholm har därtill avvisat kritiken mot de antisemitiska angreppen på bland annat Aron Verständig i ett tal på en demonstration på Odenplan i Stockholm som felaktig och politiskt motiverad.

Lögnen att det inte går att kritisera Israel utan att bli brännmärkt som antisemit är ett av Engholms mantran, och hans attacker mot Verständig har fortsatt efter Dokus avslöjande. Engholm har exempelvis delat inlägg där Verständig beskrivs som en "lobbyist för Israels regering" med ett "medialt inflytande" som "definierar gränserna för vad som är tillåten debatt" (23/4–25). "Judiska centralrådet är en institution som förvaltar och praktiserar en nutida McCarthyism, med syftet att skrämja till tystnad så att Israel ostört kan fortsätta med förintandet av det palestinska folket", skrev han den 22/4–25.

Tillsammans med Dokus avslöjande visar dessa exempel än en gång hur farliga konspirationsteorier och hatretorik kommit att normaliseras i vissa "propalestinska" opinioner. Att utvecklingen eldas på av akademiker vid svenska lärosäten gör inte saken mindre oroande.

Mathan Shastin Ravid

Oro bland USA:s judar efter våldsdåd

På kort tid har USA skakats av flera våldsdåd som tycks förena antisemitiska och påstått propalestinska motiv. Attackerna har väckt stark oro bland amerikanska judar.

Den 1 juni skadades 15 personer i Boulder, Colorado, när en man kastade molotovcocktails mot deltagare i en manifestation för frisläppandet av gisslan som hålls av Hamas i Gaza. Den gripne gärningsmannen ska enligt domstolshandlingar ha planerat dådet i ett år och uttalat att han ville "döda alla sionistiska människor". I samband med attacken ropade han "Befria Palestina".

I maj sköts två personer ihjäl när de var på väg ut från Judiska

museet i Washington där en judisk organisation höll en mottagning. Gärningsmannen ropade även här "Befria Palestina". De dödade var anställda vid den israeliska ambassaden, men polisen tror att gärningsmannens val av offer var slumpartat. "Att välja en judisk sammankomst på ett judiskt museum för ett våldsdåd är antisemitiskt", konstaterade Emily Tamkin i Forward.

I april utsattes Pennsylvanias judiske guvernör Josh Shapiro för ett mordförsök. Även i detta fall åberopade gärningspersonen Israels politik och föregivna ställningstaganden till den som motiv.

Antisemitismskandaler

V-politiken Lorena Delgado Varas delning av antijudisk propaganda gav under våren ny kraft till debatten om Vänsterpartiets problem med antisemitism. Partiledningens markering mot Delgado Varas möttes av högljudda protester från delar av partiet, men även en argumentation som tycks uppfatta antijudiska mytbildningar som legitim kritik av Israel.

I början av april uppmärksammades att Vänsterpartiets riksdagsledamot Lorena Delgado Varas delat en grovt antisemitisk bild och text på X. Bilden visar en hand med Israels flagga som styr en hand med USA:s flagga som i sin tur styr en rad andra länder; Storbritannien, Frankrike, Tyskland, Kanada och Ukraina. Under bilden finns text som påstår att "de sionistiska judarna kontrollerar världen" genom hot, utpressning, kontroll av medier, banker och den amerikanska kongressen och regeringen.

Bilden och texten hade ursprungligen lagts upp på Instagram av fastighetsutvecklaren Mohamed Hadid för att senare delas på X av influeraren Bisan Owda, med den enda kommentaren att man borde byta plats på händerna i bilden eftersom "IsraHell inte är något annat än ett kolonialt verktyg för USA och dess intressen i Mellanöstern". Det var Owdas delning som Delgado Varas spred vidare på X.

I en intervju med ETC 7/4 sa Delgado Varas att hon inte sett texten utan bara "tänkte på inlägget om att det egentligen är USA som styr Israel". "Nej, jag tror inte att sionistiska judar styr världen, det vore antisemitiskt. Jag tror på den politiska förklaringen att Israel är ett geopolitiskt verktyg som många, och i synnerhet USA har ett intresse i", sa hon. Delgado Varas meddelade i sociala medier att hon beklagade delningen och att hon raderat inlägget. V:s partisekreterare Maria Forsberg sa till ETC att partiet såg allvarligt på det inträffade.

KLASSISK ANTISEMITISM

I en kommentar den 8/4 påpekade SKMA att även om Delgado Varas inte sett texten så har bilden hon delat en klassiskt antisemitisk ikonografi med flerhundraåriga rötter och utgör ett typexempel på hur propaganda om en judisk eller, som det ofta heter, "sionistisk" världskonspiration idag ofta maskeras som kritik mot Israel (eller "Israhell", en annan vanlig benämning i sådan propaganda). SKMA betvivlade att Delgado Varas på liknande sätt skulle ha delat grov rasism mot muslimer, romer eller andra grupper och inte markerat mot den, utan där det enda medskicket var att man borde justera budskapet en aning.

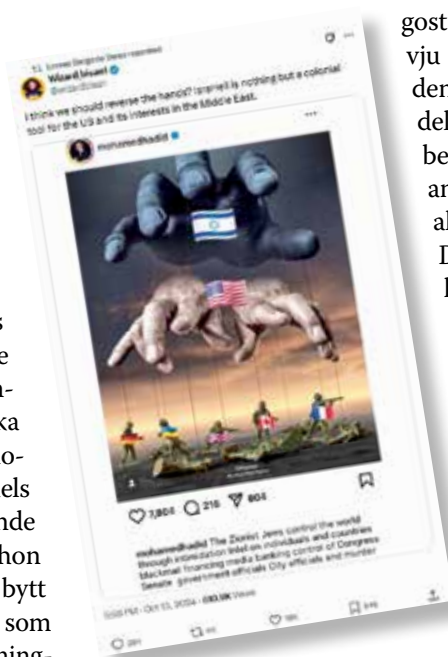
SKMA påpekade vidare att bilden som Delgado Varas delade fortfarande anknyt till och underblåst antisemitiska myter om judars, "sionisters" eller Israels makt och inflytande även om man, som hon förespråkar, hade bytt plats på vilken hand som styr vilken. Föreställningen om att Israel endast är ett verktyg för amerikan-

ska intressen i Mellanöstern, med förmågan att fjärrstyra andra stater, har en lång historia och kan spåras tillbaka till den antisemitiskt präglade "antisionism" som spreds av Sovjetunionen och dess efterföljare under efterkrigstiden. Till detta kan läggas att bilden av Ukraina som ett verktyg för en "sionistisk" konspiration är återkommande i prorysk antisemitisk propaganda sedan 2022.

Efter att Judiska centralrådet anmält Delgado Varas för hets mot folkgrupp meddelade V att hon tagit en paus från riksdagsarbetet. Åklagaren beslöt senare att inte inleda förundersökning med hänvisning till att det inte gick att styrka uppsåt, men beskrev samtidigt inlägget som allvarligt.

DADGOSTAR MARKERAR

V-ledaren Nooshi Dadgostar beskrev i en intervju med TV4 Nyheterna den 10/4 Delgado Varas delning som "oacceptabel" och underströk att antisemitism och rasism aldrig kan accepteras. Dadgostars och andras kritik mot Delgado Varas mötte starka motreaktioner från delar av Vänsterpartiet, inklusive från flera riksdagsledamöter, däribland Daniel Riazat och Malcolm Jallow. (Riazats försvaret för Delgado Varas användes av SD:s riksdagsledamöter mot Richard Jomshof, själv inte främmande

Den antisemitiska bild och text som Lorena Delgado Varas delade på X.

splittrar Vänsterpartiet

Vad är antisemitism? Judiska föreningen är ett frimureri som gynnar judar i en intern cirkulär ekonomi. Det är ett nätverk som lever som en lobbygrupp. Är det den insikten som kallas "antisemitism"?

Inlägg på Instagram som gillades av V-politikern Malcolm Jallow.

för utflykter i antisemitisk riktning, för ett rasistiskt inlägg där han uppmanade Riazat, som är född i Iran, att "lämna Sverige och åka tillbaka hem").

SKMA beskrev Dadgostars markering som välkommen men otillräcklig. "Problemet handlar inte endast om enstaka politiska företrädare som uttrycker eller delar antisemitiska budskap, utan också om rader av partiföreträdare och sympatisörer som inte tycks uppfatta klassisk antijudisk ikonografi och propaganda som antijudisk utan som oproblematiska och legitima inslag i kritiken av Israel. Det blev tydligt i fjolårets debatt om V-politikerna Orwa Kadoura och Ali Hadrous, och det är om möjligt ännu tydligare i debatten om Delgado Varas. V måste visa att man tar problemet på allvar och förstår dess omfattning", skrev SKMA.

I början av maj beslutade V:s partistyreelse att uppmana Delgado Varas att lämna sin plats i riksdagen och i partiets styrelse. Motiveringen var dels delningen av det antisemitiska inlägget, dels andra händelser som beskrevs som "omdömeslösa". Enligt DN 7/5 framhölls i det beslutsunderlag som tagits fram av partiets verkställande utskott att det "behövs ett brott med den del av den så kallade Palestina-rörelsen som återkommande är tillväxtområde för antisemitism".

Delgado Varas meddelade att hon vägrade lämna sitt riksdagsuppdrag. Partistyrelsen uppgav till SVT att den inte stängt dörren till att utesluta henne ur partiet om hon inte lämnar sin riksdagsplats och andra politiska uppdrag.

"BACKA LORENA"

Beslutet att uppmana Delgado Varas att lämna sina uppdrag stegrade kritiken

mot partiledningen. I artiklar, upprop och mängder av inlägg i sociala medier försvarades partikollegan, i många fall avvisades helt att inlägget som delats skulle ha varit antisemitiskt. Bland kritikerna fanns bland annat förre partiledaren Lars Ohly, som sedan tidigare uppvisat ett ambivalent förhållningsätt till antisemitism, och den före detta riksdagsledamoten Rosanna Dinamarca. Ett upprop rubricerat "Backa Lorena" hade i slutet av maj undertecknats av 21 partiföreningar inom V och över 1100 medlemmar.

Men det fanns också partiföreträdare som motsatte sig försvaret för Delgado Varas delning och förnekandet av antisemitismen. En av dem var den tidigare partiledaren Jonas Sjöstedt. "Alla som känner igen klassisk antisemitism ser att det här handlar om den judiska konspirationen", sa han till ETC. Sjöstedt påminde också om att Delgado Varas även uttryckt sig förstående inför att en staty av Anne Frank i Amsterdam vandaliserats med propalestinsk graffiti. "En vänsterpartist ska inte koppla ihop offer för Förintelsen och för antisemitism med staten Israels politik. Den rågången ska alltid hållas", sa han.

En annan var riksdagsledamoten Karin Rågsjö. "Lite antisemitism står vi väl ut med kamrater", skrev hon på Facebook. "Skulle vi ha accepterat att en riksdagsledamot spred samma typer av rasism mot svarta, romer, samer? Tror inte det. Men antisemitism är ok att sprida?"

NYA AVSLÖJANDEN

I debatten framkom att Delgado Varas även gillat en rad andra kommentarer i sociala medier som gav uttryck för antisemitiska konspirationsteorier. Charlotte

Wiberg kunde i en artikel på Substack till exempel visa hur politikern givit tummen upp för påståenden om att hela världen fallit offer för det som "zionister ... sedan decennier hjärntvättat oss med", att svenska medier skulle vara "köpta av Israel", att en reporter på Aftonbladet kanske är "avlönad för 'extrajobb' av någon Ziolobby" liksom för en kommentar som undrade vad utbildningsminister Mats Persson kostat att "köpas av zions". Som Wiberg påpekade: "Om du på allvar tror att Sverige styrs av en 'ziolobby' så har du ett antisemitiskt tankesätt."

Tidningen Världen idag kunde därtill visa att Delgado Varas gillat ett inlägg med budskapet "Israhell äger inte bara USA men även Sverige", vilket motsäger hennes påståenden om att hon avvisar konspirationsteorin om att Israel styr USA.

Även Malcolm Jallow avslöjades ha visat uppskattning för grov antisemitisk propaganda. Han gillade ett inlägg med budskapet att "Judiska föreningen är ett frimureri som gynnar judar i en intern cirkulär ekonomi. Det är ett nätverk som lever som en lobbygrupp. Är det den insikten som kallas 'antisemitism'?"

I en kommentar till TV4 riktade SKMA:s ordförande Ulrika Knutson stark kritik mot Jallow. Inlägget sprider en klassisk antisemitisk konspirationsteori om hur judar sluter sig samman i hemliga organisationer som har makt och inflytande över bland annat ekonomin, sa hon. Även sammankopplandet av judar och frimurare är en antijudisk trop med lång historia, påpekade Knutson. Via V:s gruppleadare meddelade Jallow att han bara "råkade gilla" det antisemitiska inlägget.

SKMA

Antisemitism på propalestinsk demonstration

SKMA: ”Hetsen är direkt farlig”

På en propalestinsk demonstration i Stockholm spreds antisemitisk propaganda. En central måltavla var Judiska centralrådets ordförande Aron Verständig.

I ett tal på en propalestinsk demonstration på Odenplan i Stockholm i april hylades den vänsterpartistiska politikern Lorena Delgado Varas, som då hade tagit en paus från riksdagen efter att ha delat ett antisemitiskt inlägg i sociala medier och polisanmälts för detta av Judiska centralrådet (läs mer om Delgado Varas-affären på s. 4). Talaren, Sami Suliman, torgförde även klassiska antisemitiska troper om judisk makt och inflytande.

I talet angrep Suliman vad han kallade ”sionistiska medier” och gick till attack mot tre ”Aron”; Aron Verständig, ordförande för Judiska centralrådet, högerdebattören Aron Flam och Vänsterpartiets tidigare partisekreterare Aron Etzler. De påstods vara ”supersensionister med ett kraftigt spindelnät i allt och allting: media, politik, skola, fackföreningar. De är överallt, de lyssnar, de hör och de sprider falska nyheter”.

I centrum för angreppet stod Aron Verständig, som blev måltavla för en rad lögnar och beskrevs som ”livsfarlig”. Han har så mycket makt att han kan tysta en statsminister, och kan avskeda en polisman, och kan göra vad han vill i vårt land”, förklarade talaren. ”Kom ihåg hans namn”, uppmanade han demonstranterna.

I EN BLOGGTEXT den 21 april fördömde SKMA talet på Odenplan och varnade för de konsekvenser som denna typ av hatretorik kan få. SKMA hänvisade bland annat till USA och det branddämnade Pennsylvanias demokratiska guvernör Josh Shapis residens utsattes för samtidigt med firandet av den judiska påsken

Sami Suliman talar på Odenplan.

(pesach). I tidningen The Atlantic beskrev Yair Rosenberg hur Shapiro sedan presidentvalet 2024 utsatts för en våg av lögnaktiga påståenden om hans ställningstaganden till Israels politik, angrepp där det faktum att Shapiro är jude spelat en tydlig roll. Enligt uppgifter från polisen ville gärningsmannen döda Shapiro ”för det han vill göra mot det palestinska folket”.

Att angripa en amerikansk jude med hänvisning till Israels politik är ett solklart exempel på antisemitism, skrev Rosenberg. ”Pesachattacken är en varning: Om vi inte gör upp med lögnerna om judar i offentligheten kommer vi att se fler

lögnar, och fler följdverkningar av dessa”, underströk han. SKMA påminde också om att Ekot förra året avslöjade att den iranska regimen, starkt präglad av antisemitiskt konspirationstänkande och sedan lång tid inblandad i attacker mot judar i flera länder, misstänkts ha planerat att mörda svenska judar, däribland just Aron Verständig. Mot denna bakgrund är hetsen på Odenplan inte bara oacceptabel, den är direkt farlig, skrev SKMA.

ENLIGT VAD SOM är känt invände inte demonstranterna mot Sami Sulimans tal. På plats fanns bland andra medlemmar i Vänsterpartiet Storstockholm. I en intervju med Svenska Dagbladet den 25 april kommenterade SKMA:s kanslichef Mathan Shastin Ravid avsaknaden av protester mot de antisemitiska budskapen: ”Det är både under all kritik och oroväckande att V i Storstockholm så vitt känt varken på plats eller efteråt tagit avstånd från de antisemitiska uttalanden som gjordes”, sa han.

Som svar på kritiken från bland andra SKMA uppgav August Flensburg, distriktsordförande för V i Storstockholm, för Svenska Dagbladet att närvarande partimedlemmar hade chockats av talet, därför lämnat platsen och att partiet nu måste ”se över sina rutiner”. I en skriftlig kommentar till tidningen kallade Vänsterpartiets partisekreterare Maria Forsberg det som hände på Odenplan för djupt upprörande. ”För Vänsterpartiet är antisemitism – liksom alla former av rasism – fullständigt oacceptabelt”, skrev hon.

SKMA

Massavhopp när högerradikala politiker deltog på antisemitismkonferens i Israel

Den israeliska regeringen har brutit med sin policy att inte ha kontakt med SD och andra ytterhögerpartier med fascism och antisemitism i bagaget. Omsvängningen har mött starka protester från judiska organisationer och antisemitismforskare. När högerradikala politiker bjöds in till en konferens om antisemitism i Jerusalem ledde det till massavhopp.

I februari beslutade den israeliska regeringen att tydligt bryta med sin tidigare hållning att inte ha kontakt med högernationalistiska eller högerradikala partier med ett bagage av nazism, fascism och antisemitism. Nu meddelades att kontakt etablerats med SD, franska Nationell samling (fd Front National) och spanska Vox.

Omsvängningen kom inte som en överraskning. Den nuvarande israeliska regeringen under premiärminister Benjamin Netanyahu har sedan tidigare nära relationer med högernationalistiska partier och regeringar vilka i flera fall kombinerar en så kallat "proisraelisk" hållning med antisemitiska utspel. Orbánregeringen i Ungern är ett exempel, Trump och Magarörelsen i USA ett annat.

Nyligen meddelade Israels minister för diasporafrågor, Amichai Chikli, att Israel även kan komma att upphäva bojkotten av tyska Alternative für Deutschland, som av Tysklands säkerhetstjänst betecknas som högerextremt.

ATT DEN ISRAELISKA regeringen, högernationalistisk med ett tydligt inflytande från högerextrema politiker, officiellt ändrar hållning till partier på den yttersta högerkanten handlar om att i en alltmer kritisk omvärld få stöd för sin politik, men delvis också om en bredare ideologisk samsyn.

För partier med nazistiska eller fascistiska rötter, som till exempel SD, å andra sidan, har det intensiva uppvaktandet av Israel till stor del styrts av förhoppningen om att en "godkännandestämpel" från den israeliska regeringen ska kunna användas som intyg på att partiet gjort upp med sin historia och omöjligen kan inrymma antisemitism. Det är också så omläggningen av den israeliska politiken presenterats av SD-företrädare.

Som SKMA påpekat påverkar dock SD:s

kontakter med Israels regering på intet sätt det faktum att SD fortfarande är ett högernationalistiskt parti som sprider rasism och som har en rad företrädare, även på höga poster, som givit uttryck för antisemitism.

PARTIETS MEDVERKAN PÅ en konferens om kampen mot antisemitism, som arrangerades av den israeliska regeringen i Jerusalem i mars, blev heller inte den PR-mässiga framgång de sannolikt hoppats på.

Till konferensen hade regeringen bjudit in flera framträdande politiker från högernationalistiska partier. Bland talarna återfanns bland annat Jordan Bardella från franska Nationell samling, Marion Maréchal, dotterdotter till Front Nationals grundare Jean-Marie Le Pen, från franska Identité-Libertés, Hermann Tertsch från spanska Vox, Kinga Gál från ungerska Fidesz, den bosnienserbiske ledaren Milorad Dodik och Charlie Weimers från SD.

Dessa inbjudningar ledde till massavhopp bland inbjudna forskare, författare, politiker och företrädare för judiska organisationer. Några av dem som hoppade av var John Mann, rådgivare till den brittiska regeringen i frågor som rör antisemitism, Felix Klein, Tysklands särskilda sändebud mot antisemitism, den franske filosofen Bernard-Henri Lévy, Jonathan Greenblatt, chef för amerikanska Anti-Defamation League (ADL) och David Hirsh, brittisk sociolog och chef för London Centre for the Study of Contemporary Antisemitism.

Israel ska inte ge en godkännandestämpel till partier med fascistisk antisemitism i bagaget och bland sina anhängare, skrev Hirsh.

ENLIGT TIDNINGEN HAARETZ deltog nästan inga ledare för stora judiska organisationer och samfund. Storbritanniens överrabbin Ephraim Mervis hoppade av. Ariel Muzicant, ordförande för European

Britain's Chief Rabbi Pulls Out of Israel Conference on 'Combating Antisemitism' Over Attendance of Far-right Politicians

In a statement to Haaretz, the spokesman of Rabbi Ephraim Mervis said that "having been made aware" of who would be attending, he decided to withdraw his participation. Mervis joins a growing list of invitees who have cancelled

Avhoppen från konferensen uppmärksammas i Haaretz..

Skärmbild

Jewish Congress, kallade konferensen ett "hugg i ryggen" på judarna i diasporan. Högerextrema politiker deltar inte på den här konferensen därför att de gillar Israel eller vill försvara judar, utan för att få en "kosherstämpel", och de ska de inte få, sa han.

Protester kom även från CRIF, en paraplyorganisation för judiska institutioner i Frankrike. Amy Spitalnick, chef för den amerikanska organisationen Jewish Council for Public Affairs, sa till Haaretz att försöken att normalisera europeiska högerradikala partier minskar säkerheten för judar och att man lurar sig själv om man tror att omfamnandet av extremister är ett effektivt sätt att motverka antisemitism. Kritik mot att Israel brutit med sin tidigare policy om att inte ha kontakt med högerradikala partier kom även från Aron Verständig, ordförande för Judiska centralrådet i Sverige.

Esther Solomon, chefredaktör på Haaretz, beskrev konferensen som ett "fiasco". Judiska organisationer i andra länder "chockerades över hur Israel, en stat som grundats som en fristad för judar efter Förintelsen, kunde bjuda in företrädare för högerradikala partier, många med nynazistiska rötter och nynazistiska aktivister, till en konferens som borde handla om hur man kan skydda judar runt om i världen", sa hon.

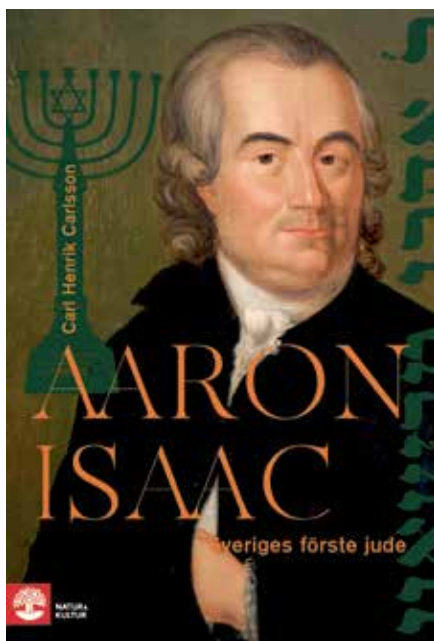
SKMA

Judiskt liv i Sverige 250 år. Då, nu och i framtiden

I samband med 250-årsjubileet av judiskt liv i Sverige genomförs ett stort upplysningsprojekt om judisk kultur och tradition genom historien och idag. I regeringens strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism prioriteras dock säkerhet och arbetet mot judefientlighet. Det är högst rimligt, men satsningen borde även ha handlat om hur ett rikt judiskt liv kan berikas ytterligare, skriver Lars M Andersson.

Den 2 maj 1775 fick sigillgravören Aaron Isaac från den lilla tyska staden Treuenbrietzen genom beslut av Gustav III, förmedlat och delvis initierat av överståthållare Carl Sparre, rätt att tillsammans med sin bror, hustru och barn bosätta sig i Sverige och utöva sitt yrke utan att konvertera till den evangelisk-lutherska läran. Därmed lades grunden till ett judiskt liv i Sverige som 2025 har fortgått i 250 år.

Den svenska judenhetens initiativrike och stridbare fader har i anslutning till minnesåret ägnats en biografi, skriven av historikern Carl Henrik Carlsson, *Aaron*

Carl Henrik Carlssons biografi över Aaron Isaac utkom på Natur & Kultur 2025.

Isaac. Sveriges förste jude. Utgivningen är ett sätt bland många att uppmärksamma jubileet. Det görs också genom teaterföreställningar, utställningar, föreläsningar, seminarier och mycket annat runtom i landet under året och involverar skolor, teatrar, museer, bibliotek, kulturhus, universitet, studieförbund, föreningar och andra i ett gemensamt upplysningsprojekt om judisk kultur, tradition och liv genom historien och idag.

Planeringen har pågått sedan 2022. Samordningen sköts av Judiska centralrådet. Ett projektkontor under ledning av jubileumsgeneralen Rebecka Glaser har tillsammans med frivilliga åstadkommit ett stort och varierat utbud av evenemang. Regeringen har också passat på att uppmärksamma den judiska minoriteten och dess kultur genom uppdrag till en lång rad statliga myndigheter och gett extra pengar till Judiska museet under jubileumsåret för projektet "Synagogan på Själagårdsgatan 19 – grunden för judiskt liv i Sverige".

UTREDNING OM JUDISKT LIV

Jubileet betonar just judiskt liv. Arrangörerna tycks ha tagit fasta på historikern Salo Wittmayer Barons kritik av *lachrymose historiography*, skrivandet av judisk historia som (enbart) lidandeshistoria, liksom på den diskussion som förts av bland andra Dara Horn i *People Love Dead Jews: Reports from a Haunted Present* (2021), om att majoritetssamhället inte har några problem att i högtidstal eller med monument uppmärksamma

dödade judar men betydligt svårare att förhålla sig till den judiska minoriteten och dess behov i samtiden.

Prioriteringen av judiskt liv är ett klokt val liksom den folkbildande ambitionen. Som Mirjam Katzin framhåller i sin studie av antisemitismen i Malmös skolor är ett problem att det saknas bilder av svenskt-judiskt liv. Detta missförhållande kommer minnesåret förhoppningsvis att råda bot på.

Samtidigt med planeringen inför minnesåret och delvis som ett led i denna tillsattes utredningen *Ett starkt judiskt liv för framtida generationer. Nationell strategi för att stärka judiskt liv i Sverige 2025–2034* (SOU 2024:3) med landshövdingen i Kronobergs län Maria Arnholm som ordförande och Mirjam Katzin som en av sekreterarna. Dess uppdrag var att "beskriva förutsättningarna för att leva ett judiskt liv i Sverige", kartlägga hindren för detta, föreslå "en samlad strategi med syfte att säkra fortlevnad och utveckling av judiskt liv i Sverige" och "lämna förslag om hur strategin ska följas upp och vilken aktör som ska ansvara för uppföljningen".

KONKRETA FÖRSLAG

Utredningen, som bedrevs i nära samarbete med representanter för det judiska civilsamhället, är ambitiös och ger en god bild såväl av förutsättningarna som hindren och presenterar ett genomtänkt förslag till samlad strategi och ansvarsfördelning. Fem målsättningar formuleras: "Judar i Sverige kan leva öppet, tryggt och säkert [...] Det finns goda möjlighe-

Utställningen "Judiskt liv", med fotografier av Karl Gabor, visades på Raoul Wallenbergs torg i Stockholm i maj 2025. FOTO KARL GABOR

ter att leva ett judiskt liv och att överföra judisk kultur och traditioner till barn och unga [---] Det finns starkt kunskap, utbildning och forskning om judiskt liv och i judiska studier [---] Judisk kultur och svensk-judisk kulturarv är mer synligt i det svenska samhället [--- och] Det offentliga arbetet med jiddisch är relevant och främatsyftande”

Målsättningarna omsätts i föredömligt konkreta förslag. Tryggheten föreslås garanteras genom statsbidrag för säkerhetshöjande åtgärder, utvecklat och förbättrat arbete mot och fortsatt kartläggning av antisemitiska hatbrott samt fortsatta demokratistärkande insatser i skolan. Traditionsöverföringen tänks säkerställas genom en översyn av definitionen av konfessionella inslag i skollagen, möjlighet för judiska skolbarn att vara lediga på judiska helgdagar, säkerställande av möjligheten till *brit milah* och av upprätthållandet av en judisk identitet inom äldreomsorgen. Avseende kunskap, utbildning och forskning föreslås stimulansbidrag till judiska studier i årskurs 7–9 (pilotkommuner), framtagande av undervisningsmaterial om den judiska minoriteten, en tioårig satsning på folkbildning samt en förstärkning av utbildning och forskning i judiska studier.

Judisk kultur och svensk-judisk kulturarv tänks stödjas och spridas genom uppmärksammandet av 250-årsminnet, statsbidrag för att öka det judiska civilsamhällets förutsättningar för insatser på lokal och regional nivå liksom stöd till ett nationellt judiskt informationscentrum, ökade anslag till Judiska museet samt

öronmärkta medel till vården av judiska byggnader och platser. Jiddisch föreslås stärkas bland annat genom en långsiktig finansiering av Språkcentrum för jiddisch och fortsatt satsning på jiddischutbildningen vid Lunds universitet.

STRATEGI PRÄGLAD AV 7 OKTOBER

Utredningen tillsattes av Magdalena Anderssons regering i juni 2022, slutfördes efter massakern den 7 oktober 2023 och överlämnades till Ulf Kristerssons regering i januari 2024. Trots att den arbetade i mindre än två år är den värld där den presenterades radikalt annorlunda än den där den koncipierades. Det märks också i *Strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism i Sverige*, offentliggjord den 15 maj i år. Den är präglad av 7 oktober och dess efterverkningar. Det framgår redan i inledningen:

”Det borde vara en självklarhet att man som jude i Sverige kan bära sin davidsstjärna eller kippa öppet och med stolthet. Tyvärr är så inte alltid fallet. Sveriges första strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism kommer i en tid av ökande känsla av otrygghet för den judiska minoriteten. Många svenska judar beskriver antisemitismen som det enskilt största hindret för att fullt ut kunna leva ett judiskt liv i Sverige. [---] Utan effektiva verktyg för att undanröja de hinder och hot som möter judar som vill leva fritt och öppna med sin judiska identitet, kan inget judiskt liv garanteras i Sverige.”

Det som främst resurssätts är därför säkerhetsarbetet och kampen mot anti-

semitismen. Statsbidraget för trossamfundens säkerhetsarbete fördubblades 2024. I strategin öronmärks ytterligare 10 miljoner kronor för den judiska minoritetens säkerhet från och med 2025. Därtill satsas det brett mot antisemitismen. Mycket är förvisso redan pågående insatser men exempelvis SKMA får tillsammans med Forum för levande historia och Voksenåsen ytterligare medel för att genomföra hågkomstresor till Förintelsens minnesplatser.

Den högst rimliga prioriteringen av säkerhet och kamp mot antisemitism har, som Mirjam Katzin framhållit, fått till följd att flera av SOU:ns mest utvecklingsinriktade förslag försvunnit, däribland de generella bidragen till det judiska civilsamhället, utvecklingsmedlen till pilotkommuner, det nationella judiska informations- och kunskapscentret och nya forsknings- och folkbildningssatsningar. Dock får Paideia glädjande nog 3 miljoner kronor årligen 2025–2027 för fortsatt arbete med utbildning och forskning om judisk kultur och judiskt liv. Det är också, som Katzin betonat, utmärkt att det nu finns en nationell strategi med tydliga och ambitiösa mål (hämtade från SOU:n) och att judiskt liv därigenom ”synliggörs som ett politikområde i sig”. Jag skulle dock önskat att satsningen handlade inte bara om judisk överlevnad utan om hur ett rikt judiskt liv kan berikas ytterligare.

Lars M Andersson

Historiker och föreståndare för Forum för judiska studier vid Uppsala universitet.

Innehållsrikt om judiskt liv,

I en ny antologi belyses centrala frågor relaterade till Förintelsen och judiskt liv i Europa och Sverige före, under och efter denna katastrof. Sammantaget är det ett innehållsrikt och intressant, men stundtals spretigt, samlingsverk, skriver Pontus Rudberg.

Förintelsen & Sverige – tiden före, under, efter (Natur & Kultur, 2025) är en antologi som i första hand riktar sig till lärarstudenter, lärare och en intresserad allmänhet. I prologen anger redaktörerna, historikerna Izabela A. Dahl och Karin Kvist Geverts, att boken ska belysa Sveriges relation till Förintelsen genom två huvudsakliga linjer. Den ena följer det judiska livet i Europa, dess tragiska öde under nazisternas och samarbetsregimernas förföljelser och massmord, samt de överlevandes liv och meningsskapande efter Förintelsen. Den andra behandlar de idéer och historiska processer som ledde till förföljelserna och folkmordet.

Ambitionen att överbrygga klyftan mellan judisk historia och förintelseforskning är lovvärd och utgör utgångspunkt för bokens tre delar: "tiden före", "tiden un-

der" och "tiden efter" Förintelsen. Denna struktur förutsätter dock en tydlig definition och periodisering av begreppet Förintelsen, vilket redan i inledningen leder till onödiga tvetydigheter.

Å ena sidan citerar redaktörerna ledande institutioner och forskare som betraktar Förintelsen som en process som sträcker sig från nazisternas maktövertagande 1933 till försöken att utplåna judarna. Å andra sidan förespråkar de en snävare definition, avgränsad till beslutet att genomföra det systematiska massmordet – en utveckling som vanligen dateras till hösten 1941. Problemet med en sådan avgränsning är att den exkluderar de inledande stegen i folkmordsprocessen, trots att tusentals judar redan då hade mördats. Boken hade vunnit på en mer omfattande inledning där även begrepp som folkmord och nazisternas brott mot andra grupper diskuterats samlat, snarare än utspjutt över de 13 kapitlen.

DET FÖRSTA KAPITLET, författat av historikern Maja Hultman, är en exposé över judiskt liv i Europa – från romarnas erövringar till diasporan, från bosättningar och blomstringstider till fördrivningar, återkomster, pogromer och 1800-talets emancipation. Hultman introducerar bland annat historikern David Biales teori om hur judiska kulturer formats i relation till omgivande samhällen, och redogör för den judiska historien ur ett socialt, ekonomiskt, kulturellt och religiöst perspektiv.

Framställningen är oundvikligen översiktlig, men ibland sker hopp i tiden något för hastigt. När Hultman nämner ghettots uppkomst i Venedig, kunde hon exempelvis ha nämnt att företeelsen är äldre än själva begreppet – den spanska motsva-

righeten, *Juderías*, var vanlig på hela den Iberiska halvön under 1400-talet. Kapitlet avslutas med den antisemitiska reaktionen mot emancipationens framsteg, och Nürnberglagarna som markerade dess slut i den tyskkontrollerade maktsfären.

Nästa kapitel, "Den nationalsocialistiska ideologin", fokuserar främst på fascismens utveckling och den nazistiska rasideologin, vilken behandlas ingående och kunnigt. Tyvärr ges antisemitismen endast ett par sidor, huvudsakligen med fokus på dess "rasvetenskapliga" aspekter. En mer utförlig analys av antisemitismens roll i Förintelsens genomförande saknas, även om flera författare snuddar vid ämnet. Bland andra Yehuda Bauer och Saul Friedländer, som flera av bokens författare annars hänvisar till, har argumenterat för att antisemitismen var den viktigaste förutsättningen för Förintelsen. Eftersom antisemitismen fungerade som en slags förklaring till alla det moderna samhällets förmenta olyckor, oavsett om det var politiken, kulturen, moralen eller rasen som var hotad var det judarnas fel. Bara genom att utplåna judarna kunde folket räddas, enligt den antisemitiska logiken.

I DET TREDJE kapitlet förklarar historikern Ann-Judith Rabenschlag varför just Tyskland kom att bli epicentrum för folkmord, genom att analysera de exkluderande processerna och hur våldet successivt intensifierades, samtidigt som idén om en "tysk folkgemenskap" vann mark. Den första delen avslutas med Kvist Geverts redogörelse för Sverige under mellankrigstiden, med fokus på neutralitetspolitiken, relationen till Nazityskland, den restriktiva flyktingpolitiken samt den betydande hjälpverksamhet som bedrevs, framförallt av ideella krafter.

Förintelsen och Sverige

Karin Kvist Geverts. FOTO MAGNUS SWÄRD

Den andra delen inleds med en kronologisk översikt, författad av Kvist Geverts och Heléne Lööw, av andra världskriget: masskjutningarna bakom östfronten under Operation Barbarossa, upprättandet av förintelseläger samt dödsmarscher mot krigets slut. Kapitlet bygger främst på Raul Hilbergs *The Destruction of the European Jews* (1961) och Peter Longerichs *Holocaust* (2010), och avslutas med en kort genomgång av forskningsläget om hur Förintelsen kunde ske.

Ett av bokens starkaste bidrag är Pär Frohnerts kapitel om aktörerna i Förintelsen. Här behandlas nazistiska förövare, kollaboratörer, Hitler, partiet, SS, militären och även vanliga tyskar. Han belyser också offrens agens och en inledande diskussion om judiskt aktörskap. Dock saknas referens till nyare forskning, exempelvis Evgeny Finkels *Ordinary Jews* (2017), som visar hur judars strategier och beslut – i ljuset av lokala förhållanden – påverkade deras chanser att överleva.

Izabela A. Dahl. FOTO BETTINA BRANDT

I ETT ANNAT bidrag redogör Andrej Kotliartchouk för folkmordet på romer samt sitt pågående forskningsprojekt om romska överlevare i Sverige. I ytterligare ett kapitel diskuteras Sveriges förhållande till Nazityskland och landets agerande under kriget, inklusive neutralitetspolitiken, eftergifterna och opinionens skiftningar. Här saknas dock en mer ingående diskussion om Sveriges direkta förhållande till just Förintelsen – med undantag för ett utmärkt kapitel om svenska hjälp- och räddningsinsatser. Exempelvis finns ny forskning om svenska diplomaters rapportering om massmördandet på östfronten, om judiska räddningsförsök från Sverige och om svenska kontakter med både förövare och offer som det hade kunnat redogöras för i boken.

Den tredje och avslutande delen behandlar tiden efter Förintelsen och består av fyra kapitel. Det första, skrivet av Malin Thor Tureby och Kristin Wagrell, handlar om de judiska överlevandes olika

roller i det svenska samhället, hur de behandlats i historieskrivningen och vilken roll de själva spelat i minnesarbetet.

I ETT ANNAT kapitel analyserar den norske historikern Kjetil Braut Simonsen förnekande och förringande av Förintelsen, både generellt och i norsk och svensk kontext. Han spårar fenomenets rötter, förklarar dess kännetecken och ger konkreta råd för hur man kan bemöta förnekare. I de sista två kapitlen diskuteras litterära texter om Förintelsen i förhållande till historisk autencitet, objektivitet och etik, respektive bild-

och konstrepresentationer av Förintelsen, det vill säga hur dessa representationer förmedlas som historisk händelse och dokumentärt och konstmässigt i film, konstverk och minnesarbeten.

Sammantaget är detta ett innehållsrikt och intressant – men stundtals spretigt – samlingsverk, både vad gäller tematik och form. Begreppsdefinitioner och historiografiska diskussioner hade med fördel kunnat samlas i en mer strukturerad inledning, som stundtals upplevs både grumlig och motsägelsefull. Trots detta innehåller boken mycket ny forskning som tidigare varit otillgänglig för en bredare svensk läsekrets, och flera av kapitlen utgör utmärkta översikter över några av förintelseforskningens mest centrala frågor.

Pontus Rudberg

Docent i historia och verksam som forskare
vid Samtidshistoriska institutet
på Södertörns högskola.

Donald Trump

”Kamp mot antisemitism” som svepskäl för angrepp på demokratin

Det finns allvarliga problem med antisemitism på amerikanska universitet, men Trumpadministrationen utnyttjar judars utsatthet för att angripa politiska motståndare, den akademiska friheten och den liberala demokratin. Det menar en rad antisemitismforskare och flera judiska organisationer.

Sedan Hamas terrorattack i Israel den 7 oktober 2023 och Gazakrigets inledning har flera amerikanska universitet sett en ökning av antisemitiska incidenter. Problemet belyses bland annat i utredningar som gjorts på uppdrag av universitet som Columbia och Harvard. I dessa riktas även kritik mot ledningarnas agerande för att motverka antisemitism och trygga judiska studenters säkerhet, och åtgärder för att förstärka arbetet mot antisemitism presenteras.

Trumpadministrationen har sedan sitt tillträde 2025 riktat en rad angrepp mot universitet med krav på att de ska ändra sin verksamhet och undervisning i enlighet med regeringens direktiv. Initiativ som främjar mångfald, jämlikhet och inkludering ska stoppas och antisemitismen eller brister i arbetet mot densamma åberopas som skäl för att bland annat dra in federala anslag och återkalla visum för utländska studenter som varit aktiva i propalestinska demonstrationer.

Även om många judiska grupper ställt sig positiva till ökade krav på universitetet att vidta åtgärder mot antijudiska yttringar, så har flera stora judiska organisationer och en lång rad antisemitismforskare avvisat president Trumps exekutiva order om att ”bekämpa antisemitism” som ett svepskäl för att angripa politiska motståndare och som ytterligare ett led i inskränkningarna av yttrandefriheten och den akademiska friheten, och i underminerandet av den liberala demokratin.

JONATHAN JACOBY, CHEF för Nexusprojektet som arbetar mot antisemitism och samlar flera ledande forskare på området, betonar i ett uttalande att antisemitismen på campus är ett reellt och allvarligt problem men att Trumps politik är ”en cynisk instrumentalisering

av legitima farhågor om judars säkerhet för att undertrycka grundlagsskyddade yttranden”.

Hotet om att deportera studenter som deltar i protester ”underminerar inte bara grundläggande demokratiska värden, det utsätter också amerikanska judar för större risker genom att ge näring till antisemitiska troper om judisk makt och censur”, sa han. Judars säkerhet är förbunden med skyddet av demokratiska institutioner och medborgerliga friheter för alla, inte med auktoritära åtgärder som riktas mot andra minoriteter, underströk Jacoby.

Jonathan Jacoby, chef för The Nexus Project.
FOTO WIKIMEDIA COMMONS

En snarlik kritik kom från tio judiska organisationer som representerar mittfåran av den amerikanska judenheten. I ett gemensamt uttalande, publicerat av Jewish Council for Public Affairs den 15 april, avvisade de ”det falska valet mellan att bekämpa antisemitism och upprätthålla demokratin”.

”Vi förkastar all politik och alla åtgärder som underblåser eller utnyttjar antisemitism och ställer grupper mot varandra, och vi fördömer otvetydigt exploateringen av judars verkliga oro för antisemitism för att undergräva demokratiska normer och rättigheter”, skrev de. Trumps åtgärder ”gör inte judar - eller någon annan grupp - säkrare. Snarare gör de oss bara mindre säkra.”

MÅNGA KRITIKER HAR också framhållit att den politiska exploateringen av frågan tydliggörs av det faktum att Trump och flera i hans administration själva sedan länge spridit och legitimerat antisemitiska budskap, och uttryckt stöd för höger-radikala partier och grupper som torgför antijudisk propaganda.

Om Trumpadministrationen på allvar oroar sig över antisemitism kan de börja med att städa upp i de egna leden, skrev Förintelseforskaren Christopher Browning i New York Review of Books den 10 april. Nu används frågan i stället som förevändning för att dra in finansiering, demoralisera och försvaga den högre utbildningen i USA, hävdade han.

En liknande poäng gjordes av Jonathan Chait i The Atlantic den 11 mars. Trumpadministrationen utnyttjar frågan om antisemitism för att skrämma politiska motståndare samtidigt som den ger stöd till sin egen antisemitiska falang, skrev han.

EN UNDERSÖKNING SOM utfördes av The Jewish Voters Resource Center i maj visade att en stor majoritet av de amerikanska judarna motsatte sig Trumps åtgärder för att ”bekämpa antisemitism”. En annan studie, genomförd av GBAO Strategies i april och maj, visade att 52 procent av USA:s judar anser att Trump kan beskrivas som ”antisemitisk” och närmare 70 procent menar att han kan beskrivas som ”rasistisk” och ”fascistisk”.

Utbildning om antisemitism för journalister

Medier spelar en viktig roll för att belysa antisemitismens utveckling och konsekvenser. För att fördjupa kunskapen på detta område arrangerade SKMA en utbildning för journalister.

Antisemitismen har blivit tydligare i Sverige, Europa och andra delar av världen. Fördomar och konspirationsteorier om judar sprids i stor omfattning i sociala medier och antalet anmälda antisemitiska hatbrott har ökat i flera länder. Utvecklingen lämnar även avtryck i den politiska debatten, till exempel i form av konspirationssmyg som påstår att judar kontrollerar medier och politik eller i angrepp på judar som grupp med hänvisning till Israels agerande, men också som försök att relativisera och förvanska Förintelsen.

För att kunna beskriva och analysera denna utveckling krävs goda kunskaper om antisemitismens historia och samtida uttrycksformer. Inte minst viktigt är att sådana kunskaper finns bland journalister som bevakar och beskriver samhällsutvecklingen. Den 25 april arrangerade SKMA därför en utbildning om antisemitism speciellt framtagen för just journalister. Inbjudna var framför allt nyhetsjournalister och redaktörer på

större rikstäckande medier – TV, radio och tidningar.

UTBILDNINGEN INLEDDES MED att idéhistorikern Henrik Bachner föreläste om antisemitismens historiska bakgrund och samtida uttryck, politiska kontexter, utbredning och konsekvenser. Därefter följde ett samtal mellan SKMA:s ordförande Ulrika Knutson och Inas Hamdan, reporter på Sydsvenskan. Hamdan berättade om sina uppmärksammade granskningar av hur antisemitism sprids bland annat i sociala medier, och om utsattheten och hotbilden mot henne och andra journalister som belyser antijudiska ytt-
ringar i samtida kontexter.

Cirka 25 journalister deltog. I sina utvärderingar framhöll många utbildningens relevans för dem i deras yrkesroll. ”Jag bevakar politik, och tror både att jag kommer bli bättre på att i allmänhet be-
vaka antisemitism i politiken och jag fick dessutom flera konkreta idéer att titta på”, skrev en deltagare. ”Henrik Bachners föredrag gav mig betydligt bättre kunskaper om antisemitismen historiskt men också

Inas Hamdan talar. FOTO MATHAN SHASTIN RAVID

om hur antisemitismen kan dyka upp på alla möjliga ställen idag”, skrev en annan.

”Jag tror att startsträckan för att rapportera om antisemitism på olika sätt blir kortare när man som journalist känner sig mer grundad i ämnet. Det var väldigt bra att koppla den första, mer faktatunga delen av utbildningen med samtalet om rapportering av antisemitism i praktiken som Inas Hamdan kom med”, skrev en tredje deltagare.

Samtal om antisemitism på Sveriges museum om Förintelsen

Naima Grossman, Henrik Bachner och Willy Silberstein.

FOTO MATHAN SHASTIN RAVID

Vilka är antisemitismens historiska rötter, hur ser dess samtida föreställningar ut och vilka konsekvenser har den för judar idag? Den 14 maj arrangerade Sveriges museum om Förintelsen i samarbete med SKMA ett samtal som försökte besvara dessa frågor. Samtalade gjorde Henrik Bachner, idéhistoriker, och Naima Grossman, generalsekreterare för Judiska ungdomsförbundet i Sverige (JUS). Moderatör var Willy Silberstein, medlem i och tidigare ordförande för SKMA.

Bachner diskuterade bland annat antisemitismens särdrag och redogjorde för några av de vanligaste antijudiska föreställningarna och konspirationsteorierna. Han resonerade också kring gränsdragningar mellan politisk kritik och antisemitism i debatten om Israel. Grossman lyfte bland annat de hot och trakasserier som många judiska elever och studenter idag utsätts för i skolor och på universitet, och hur många unga judar är rädda för att öppna upp sin judiska identitet. Intresset bland de ca 50 åhörarna i publiken var stort och frågorna många.

Politiska ungdomsförbund

"En mycket proffsig utbildning"

Under en helg i april samlades ett 20-tal medlemmar i politiska ungdomsförbund i Stockholm för att fördjupa kunskaperna om och diskutera frågor som rör antisemitism och förvanskning av Förntelsen.

”Jag är säker på att jag kommer ha nytta av lärdomarna från SKMA:s utbildning och att de kommer följa med mig i mitt framtida politiska engagemang. Jag kan verkligen rekommendera utbildningen till andra!”

Det skrev 25-åriga Isak Nir, bosatt i Nässjö och medlem i Liberala ungdomsförbundet (LUF), i sin utvärdering av den utbildningshelg om antisemitism som SKMA arrangerade i slutet av april för medlemmar i olika politiska ungdomsförbund. Det var tredje gången som SKMA genomförde en sådan utbildning specialanpassad för politiskt aktiva ungdomar och unga vuxna. Sedan den första utbildningen 2022 har sammanlagt ett 60-tal ungdomspolitiker från hela landet utbildats. Årets utbildning hade drygt 20 deltagare.

I likhet med tidigare år varvades föreläsningar med panelsamtal och diskussionsmoment. Syftet med utbildningen är att stärka deltagarnas kunskaper så att de ska kunna identifiera och motverka antisemitiska föreställningar, attityder och propaganda såväl i den politiska debatten som i sin vardag. Genom att samla medlemmar från olika förbund får

de chansen att utbyta tankar och erfarenheter över partigränserna, och ett nätverk skapas som kan stötta deltagarna i deras framtida arbete med att lyfta frågor som rör antisemitism i och utanför sina förbund.

FOTO: PRIVAT

Isak Nir.

SKMA:S ORDFÖRANDE ULRIKA

Knutson och kanslichef Mathan Shastin Ravid hälsade välkomna. Utbildningens förste föreläsare var idéhistorikern Henrik Bachner,

som talade om antisemitismens historiska bakgrund och samtida former. Bachners pass avslutades med en längre diskussion i grupper där deltagarna analyserade bil-

der och texter, bland annat från debatten om Israel-Palestina konflikten och kriget i Gaza, utifrån frågan huruvida exemplet innehöll antisemitiska motiv.

Näste föreläsare var historikern Lars M Andersson, som under rubriken ”Juden’ som svart och som vit” talade och ledde diskussioner om sambandet mellan rastänkande och judefientlighet, och om antisemitismen som ”antirasismens blinda fläck”. Den första utbildningsdagen avslutades med ett panelsamtal mellan Inas Hamdan, reporter på Sydsvenskan, och Jonathan Leman, researcher och utbildare på Expo. Rubriken på samtalet, som modererades av Mathan Shastin Ravid, var ”Antisemitism i sociala medier – hur ser den ut och hur sprids den?”

Deltagarna analyserade bilder och texter.

FOTO: MATHAN SHASTIN RAVID

DAG TVÅ INLEDDES med föreläsningar av idéhistorikern Stéphane Bruchfeld, som först talade om begreppet Förntelsen, dess bakgrund och hur det idag används på olika sätt i olika sammanhang. Under Bruchfelds andra pass ägnades mycket tid åt samtal kring förnekande, förvrängning, instrumentalisering och relativisering av Förntelsen bland annat i politisk debatt. Utbildningen avslutades med ett panelsamtal mellan kulturskribenterna Somar Al Naher och Hynek Pallas om blinda fläckar och politisering i debatten om anti-

Lars M Andersson i samtal med deltagare. FOTO MATHAN SHASTIN RAVID

Somar Al Naher och Hynek Pallas. FOTO MATHAN SHASTIN RAVID

semitism. Moderator var Willy Silberstein.

LIKT OVAN NÄMND Isak Nir från LUF var deltagarna överlag positiva till utbildningens innehåll och upplägg. Här följer några fler exempel från utvärderingarna:

"Alla pass under utbildningen var otroligt lärorika. Det om antisemitismens historiska rötter och hur

den utvecklats över tid var extra intressant. Jag kommer ha stor nytta av all info jag har fått i min vardag, så fort jag stöter på någon som uttrycker

sig antisemitiskt, men även för att bättre kunna se hur man ska omsätta arbetet mot antisemitism praktiskt i politiken. Jättebra också att vi fick chansen att dela med oss av och diskutera åsikter och värderingar. För att lösa eller åtminstone förbättra så stora frågor som antisemitism tror jag att man måste samarbeta över partigränserna och ta tag i problemet på riktigt."

Ella Johansson, 17, från Trosa. Medlem i Centerpartiets Ungdomsförbund (CUF).

"Jag gillade utbildningen väldigt mycket. Föreläsningarna och samtalen var varierande på ett sätt som förenklade inläringen och förståelsen. Jag gillade skarpt passen om Förintelsen och hur det begreppet används och missbrukas i debatten. SKMA har visat att de har ett brinnande engagemang i dessa frågor och är experter på området. Den grundliga genomgången av fakta och historisk kontext har generellt gett mig en möjlighet att bättre kunna upptäcka, förstå och förklara antisemitism."

Mattis Debus.

Mattis Debus, 20, från Växjö. Styrelseledamot i SSU Kronoberg.

"Jag tyckte det mesta var bra och givande. Jag tar nog främst med mig en starkare känsla av att kunna stå på mig i dessa frågor när någon säger något som inte är OK, särskilt inom vår egen rörelse. Jag skulle rekommendera alla i mitt förbund att delta i den här utbildningen eller åtminstone någon form av SKMA-utbildning, för den här nivån

Alexandra Koch.

av kunskap om antisemitism är inte något som lärs ut annars i skolan eller i samhället."

Alexandra Koch, 23, från Malmö. Styrelseledamot i Ung Vänster Skåne.

"Över lag var det hög nivå på hela helgen med SKMA och en bra blandning av ämnen. En mycket proffsig utbildning med värdefull kunskap och diskussion, och det har absolut ett mervärde att kunna träffas på det här sättet och bolla idéer och tankar. Utbildningen gav mycket både till mig som person och i min roll som språkrör. Jag rekommenderar den till alla som är politiskt aktiva."

Anton Bylin, 24, från Sundsvall. Språkrör för Grön Ungdom.

Anton Bylin.

Göteborg

Elever och ministrar samtalade om hågkomstprojektet

Elever som deltagit i utbildningen tillsammans med Gunnar Strömmer, Parisa Liljestrand och Lena Jersenius.

HÖSTEN 2024 GENOMFÖRDE SKMA en studieresa till Förintelsens platser i Polen med elever och lärare från sex högstadieskolor i Göteborg. Studieresan var en del av hågkomstprojektet, SKMA:s regeringsstödda utbildningssatsning om Förintelsen, antisemitism och rasism. Under ett par dagar deltog kulturminister Parisa Liljestrand och justitieminister Gunnar Strömmer.

Efter hemkomsten, på regeringens hemsida, beskrev Liljestrand det som "en stor och omskakande upplevelse som jag alltid kommer att bära med mig", och Strömmer tackade "alla eldsjälarna i SKMA och alla fantastiska elever och lärare som lät oss bli en del av deras hågkomstresa".

Den 26 maj arrangerade SKMA en återträff för gruppen på Jättestensskolan i Göteborg där även Liljestrand och Strömmer deltog. Under träffen höll först elever från Lövgårdesskolan ett föredrag om innehållet i och upplägget för hela den utbildning de genomgått,

med förberedande seminarium, resa och fördjupande efterseminarium. Därefter berättade elever från Jättestensskolan om vilka nya kunskaper och insikter de fått under utbildningen.

Träffen avslutades med en diskussion i helgrupp där eleverna, lärarna och ministrarna samtalade om vad utbildningen och resan har betytt för dem. Många elever vittnade om en ökad kunskap om Förintelsen, en större medvetenhet om antisemitism till exempel i sociala medier, och en ökad vilja och benägenhet att agera när man stöter på fördomar och rasism i skolan och vardagslivet.

"Det var väldigt fint att få ses igen, och en viktig påminnelse om hågkomstresornas viktiga funktion för att hålla minnet av Förintelsen levande", skrev Liljestrand i ett inlägg på sina sociala medier.

Lena Jersenius,

projektledare Hågkomstprojektet

Samarbete med Lidingö stad

2024 GENOMFÖRDE SKMA i samarbete med Lidingö stad en utbildning om Förintelsen och antisemitism med

studieresa till Polen för ca 55 elever och lärare från olika högstadieskolor på Lidingö. Guide på resan var Callie Carning, lärare och medlem i SKMA, som tillsammans med SKMA:s pedagog Niclas Blom även ledde de förberedande och efterföljande seminarier.

Av utvärderingarna att döma var utbildningen uppskattad av deltagarna. "Jag förstår nu mycket bättre vad antisemitism är och vad människor gick igenom under Förintelsen. Jag tror att jag kommer ha nytta av kunskaperna livet ut, och att jag kommer kunna sprida dem vidare till folk jag känner så att de också kan få en bättre bild av ämnet", skrev en av eleverna.

Callie Carning och elever som deltagit i SKMA:s utbildning. FOTO MATHAN SHASTIN RAVID

Den 3 april arrangerade SKMA ett fördjupande seminarium om antisemitism för ett 30-tal lärare, rektorer och annan personal från olika skolor på Lidingö. Seminariet inleddes med föreläsningar av idéhistorikern Henrik Bachner om antisemitism historiskt och i dag. SKMA:s kanslichef Mathan Shastin Ravid ledde därefter diskussioner om antisemitism i skolan, utmaningar i undervisningen samt gav metoddips för klassrummet. Han presenterade också utbildningsmaterialet *Antisemitism – då och nu*, som är framtaget av SKMA och Forum för levande historia.

Seminariet fick även ett uppskattat besök av elever som deltagit i SKMA:s utbildning. De berättade bland annat om vikten av att få besöka de autentiska platserna i Polen och hur de efter utbildningen inte bara har en bättre förståelse för vad Förintelsen var utan också har enklare att känna igen och bemöta antisemitiska uttryck på skolan och i sin vardag.

Lidingö stad har avsatt nya medel för att fortsätta samarbetet med SKMA. Nästa studieresa med tillhörande seminarier för elever och lärare från Lidingöskolor genomförs under hösten 2025.

Kalendarium

HÅGKOMSTPROJEKTET

SKMA:s regeringsstödda utbildningssatsning om Förintelsen, antisemitism och rasism med seminarier och studieresor till Förintelsens platser i södra Polen fortsätter. Under hösten genomförs grundutbildningar inom projektet för elever och lärare från skolor i bland annat Växjö, Skellefteå, Uppland och Örebro. Dessutom genomförs en fördjupande lärarfortbildning med studieresa till västra Polen. Utanför projektet genomförs också studieresor med tillhörande seminarier för elever och lärare från bland annat Malmö, Stockholm och Lidingö. Resorna och seminarierna leds av Lena Jerse-
nius, Hanna Jansson, Olle Nordheden och Niclas Blom.

ÖVRIGA UTBILDNINGAR JUNI-AUGUSTI

SKMA arrangerar en fördjupande fortbildning i två delar om nutida antisemitism och rasism för skolelever från olika orter som tidigare deltagit i grundutbildningarna inom Hågkomstprojektet.

29-31 AUGUSTI

SKMA arrangerar en konferens för ungdomar och unga vuxna som genom åren deltagit i de fördjupande fortbildningarna om nutida antisemitism och rasism inom Hågkomstprojektet.

11 SEPTEMBER

Mathan Shastin Ravid deltar i ett panel-samtal om hur skolans arbete mot antisemitism kan stärkas på en konferens arrangerad av Malmö stad i samband med 250-årsjubileet av judiskt liv i Sverige.

19-21 SEPTEMBER

Mathan Shastin Ravid och Niclas Blom håller en utbildning om antisemitism för medlemmar i föreningen Unga mot antisemitism och främlingsfientlighet från Malmö.

25 SEPTEMBER

Mathan Shastin Ravid föreläser om antisemitism på en temadag arrangerad av Seniorsuniversitetet i Stockholm.

16-19 OKTOBER

Lena Jerse-
nius leder en studieresa till Warszawa, Treblinka och Majdanek i Polen för medlemmar i Zikaron, en förening för tredje generationens överlevande som genom föreläsningar vidareförmedlar sina mor- eller farföräldrars vittnesmål från Förintelsen.

ANTISEMITISM – DÅ OCH NU

Antisemitism – då och nu är ett kostnadsfritt digitalt informations- och undervisningsmaterial som ger elever, lärare och andra intresserade grundläggande kunskaper om antisemitism både historiskt och idag.

Materialet har tagits fram av Svenska kommittén mot antisemitism (SKMA) och Forum för levande historia.

Du hittar det på antisemitismdaochnu.se och ladda.antisemitismdaochnu.se

Willy Silberstein AB erbjuder

- Medieträning: du blir vassare och tydligare i media efter en träning med Willy Silberstein, dina chanser att nå ut förbättras avsevärt

- Moderatorsuppdrag: Willy Silberstein lovar ett högt tempo och tydliga besked som moderator vid debatter eller utfrågningar.

Så här sade f d
näringsministern om
Willy Silberstein som
moderator:

”Willy Silberstein kan få en debatt att lyfta. Han ställer vassa frågor, håller högt tempo och ger sig inte förrän han fått svar. Det gör en debatt informativ och underhållande.”

Björn Rosengren, f d näringsminister

Willy Silberstein
070 606 26 00
willy@silbersteinab.se

BETALD ANNONSPLATS

BETALD ANNONSPLATS

A D V O K A T
S U S A N N E U R W I T Z

Vill du ha någon som tillvaratar
våra judiska intressen imorgon?

Bli då medlem i en Judisk församling idag!

De judiska församlingarna har som uppgift att möjliggöra ett
judiskt liv idag – och för våra barn och barnbarn imorgon.

Vi har ett stort utbud och representerar våra medlemmar i många olika
frågor, både i media och gentemot statsmakten.

Du behövs NU för att vi skall kunna fortsätta vår viktiga verksamhet.

Bli medlem i en församling nära dig!

De judiska församlingarna är förenade i Judiska Centralrådet i Sverige

JUDISKA CENTRALRÅDET I SVERIGE
THE OFFICIAL COUNCIL OF SWEDISH JEWISH COMMUNITIES
www.judiskacentralradet.se

Paul Loeser & Co AB

OTROLIGT LÄTTA RESVÄSKOR TILL GROSSISTPRISER

Vi har även italienska läderportföljer från Chiarugi-Firenze.
Även presentreklam.

Vid köp av resväska med hänvisning
till denna annons lämnas bidrag till SKMA

Mycket välkommen att kontakta mig på
070-7315885 för avtal om tid och plats.
Hälsningar Peter Loeser

Box 27027, 102 51 Stockholm * 070-7315885
palos@mhmail.se

Jamfa AB

BORÅS

SUSANNE EINHORN

MER ÄN
100
KONKRETA TIPS!

BLI EN BÄTTRE
SÄLJARE

• Vassa serviceen! • Få gladare kunder! • Öka lönsamheten!

.. BLI EN BÄTTRE SÄLJARE

Det goda kundmötet börjar alltid med dig
själv, och ingenting är så bra för lönsam-
heten som kunniga och passionerade
medarbetare. Helt enkelt för att engage-
ment smittar och ger ännu nöjdare kunder.
Service och ett gott kundbemötande är
därför butikens viktigaste kärnverksamhet.

Säljexperten **Susanne Einhorn** senaste
bok kretsar kring just detta och vänder sig
till alla som arbetar inom detaljhandeln,
från säljare till butikschef.

U//S susanne
einhorn

+46 708763300 susanne.einhorn@telia.com www.unitedsales.se

svenska | **mot** kommittén **antisemitism**

BILDAD I ENLIGHET MED NANSEN-KOMMITTÉNS DEKLARATION, OSLO 1983

- är en ideell, religiöst och politiskt obunden organisation, som har till ändamål att förebygga och motverka antisemitism och rasism.
- bedriver en varierad, rikstäckande verksamhet.
- informerar politiker, myndigheter och media om rasism och antisemitism.
- samarbetar med utländska organisationer, universitet och forskningsinstitut i frågor som rör antisemitism och rasism.
- samarbetar med skolor, studieförbund, folkhögskolor, liksom med andra svenska demokratiska antirasistiska organisationer. Vi samarbetar även med Forum för levande historia.
- bedriver ett långsiktigt arbete för att bredda och fördjupa kunskaperna om antisemitism, rasism och Förintelsen inom skolan. Ett led i detta projekt är arrangerandet av seminarier över hela landet för lärare, liksom årliga fortbildningsresor till forsknings- och utbildningsinstitut i Polen och Baltikum.
- producerar och distribuerar skrifter och annat undervisningsmaterial om Förintelsen, antisemitism, rasism och nazism.
- ger ut ett nyhetsbrev som skickas till kommitténs medlemmar, lärarnätverk och opinionsbildare.

STÖD SVENSKA KOMMITTÉN MOT ANTISEMITISM

PLUSGIRO 30 1 29-1, BANKGIRO 861-6112, SWISH 123 288 6893

SVENSKA KOMMITTÉN MOT ANTISEMITISM | SKMA
ANSVARIG UTGIVARE: WILLY SILBERSTEIN
REDAKTÖR: HENRIK BACHNER
GRAFISK FORM: KARL GABOR

BOX 22330, 104 22 STOCKHOLM, SWEDEN | TEL +46(0)8 667 60 90 | FAX +46(0)8 652 60 90
E-POST INFO@SKMA.SE | WWW.SKMA.SE | PLUSGIRO 30 1 29-1 | BANKGIRO: 861-6112 | SWISH 123 288 6893

Artiklar i Nyhetsbrevet som ej författats av SKMA:s ordförande eller SKMA representerar inte nödvändigtvis SKMA:s åsikter.